

Handläggare
Åsa Ahlsved &
Erik Vallström
Avtal och utvecklingsenheten
Utvecklingsavdelningen

Diarienummer
2016VON/0118

Avtal- och kvalitetsuppföljning inom Värmdö kommun för Gruppbostad LSS

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Begrepp	3
Bakgrund	4
Syfte	4
Information om verksamheterna	4
Kommunal drift	4
Entreprenad	4
Övriga bostäder med särskild service för vuxna	5
Ersättning	5
Metod	5
Resultat.....	5
Individuella aktiviteter	6
Ledighet, rekreation och miljöombyte	6
Mat och måltider	6
Personal och kompetens	7
Utbildning personal	7
Bemannings.....	7
Ledningssystem och kvalitetsarbete	8
Avvikelser och synpunkter	8
Social dokumentation	9
Information som framkommit i övrigt.....	9
Mörtnäs gruppboende	9
Kommunalt drivna verksamheter	9

Sammanfattning

Under hösten 2016 har kvalitet- och avtalsuppföljning genomförts av kommunens gruppboendestäder enligt LSS. Totalt har 8 stycken verksamheter besökts. Uppföljningen har bestått av intervjuer och kontroll av dokument i verksamheten. De utvecklingsområden som påvisats gäller framförallt verksamheternas ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete samt social dokumentation. Uppföljningarna har återkopplats till verksamheterna och inom vissa områden har verksamheterna fått upprätta en handlingsplan.

Begrepp

LSS: Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Bostad med särskild service eller annan särskild anpassad bostad för vuxna:

Enligt LSS 9§ p 9 kan den enskilde ansöka om bostad med särskild service eller annan särskild anpassad bostad för vuxna. Inom bostad med särskild service finns två olika boendeformer, gruppboendestad och serviceboendestad.

Gruppboendestad

Gruppboendestad består av ett mindre antal lägenheter som är samlade kring gemensamma utrymmen.¹ Inom gruppboendestaden finns en fast personalgrupp som ska erbjuda det stöd som de enskilde är i behov av, inklusive fritids och kulturella intressen.² Gruppboendestad erbjuds personer med så stora behov av omvårdnad och tillsyn att det är nödvändigt att personal finns till hands dygnet runt (ibid.). Lägenheterna i en gruppboendestad är fullvärdiga. Enligt *Socialstyrelsen* bör antalet personer i en gruppboendestad vara mellan tre till fem stycken.³ Gruppboendestaden bör vara utformad så att den inte får en institutionell prägel och vara lokaliserad så att den enskilde kan delta i samhällslivet.⁴

Serviceboendestad

Serviceboendestad består av ett antal fullvärdiga lägenheter som har tillgång till ett gemensamhetsutrymme så kallad service. Boende vid en serviceboendestad ska erbjudas dygnet runt stöd i den egna lägenheten i omfattningen han eller hon behöver av en fast personalgrupp. Serviceboendestad kan beskrivas som en mellanform mellan ett självständigt boende och en lägenhet i en gruppboendestad⁵.

Annan särskild anpassad bostad

Annan särskild anpassad bostad avser en bostad för vuxna med en viss fysisk grundanpassning till den funktionshindrads behov. I denna boendeform ingår inte

¹ Socialstyrelsen (2007). *Bostad med särskild service för vuxna enligt LSS*. Artikelnummer 2007-101-6 ISBN 978-91-85483-35-8

² Larsson, M & Larsson, L, G.(2016). *Stöd och service till vissa funktionshindrade*. Helsingborg: Komlitt

³ Se not 1.

⁴ Se not 2.

⁵ Se not 1.

omvårdnad och fritidsaktiviteter. Behovet av omvårdnad som finns för den enskilde bör ges inom ramen för de övriga insatser enligt LSS alternativt Socialtjänstlagen⁶.

Bakgrund

Avtal och utvecklingsenheten inom Utvecklingsavdelningen har under hösten genomfört en avtals- och kvalitetsuppföljning för gruppboende enligt LSS inom Värmdö kommun. Uppföljning har genomförts av de som bedrivs i kommunens egen regi samt en verksamhet som drivs på entreprenad. Utgångspunkter för uppföljningen har varit de krav som ställs i avtal och krav i gällande regelverk.

Syfte

Syftet med uppföljningarna är att säkerställa att utföraren följer kraven i gällande regelverk samt i de såväl interna och externa avtal som är upprättade inom verksamheterna. Uppföljningarna ska också bidra till verksamhetens kvalitetsarbete och utgöra ett underlag för utveckling.

Information om verksamheterna

Inom Värmdö kommun finns 8 stycken gruppboendestäder enligt LSS. Av dessa bedrivs 7 stycken i kommunal regi och 1 drivs på entreprenad. Utöver detta köper kommunen vissa enskilda platser genom individuella avtal.

Kommunal drift

De sju gruppboendestäderna som drivs i kommunal regi är organiserade under Vård- och omsorgsavdelningen. Organisationen för boendena LSS består av en övergripande enhetschef samt 3 gruppchefer. Gruppcheferna har ansvar för 2 eller 3 verksamheter. Inom omsorg- och välfärdssektorn finns interna avtal upprättade mellan myndighetsavdelningarna och utföraravdelningarna.

De gruppboendestäder som drivs i kommunal regi är: *Rödhakevägen 2, Rödhakevägen 4, Skänkelvägen 5, Ösby Skolväg 1, Ösby Skolväg 3, Värmdö gruppboende samt Hemmesta gruppboende.*

Entreprenad

En gruppboende drivs på entreprenad av i Värmdö. Gruppboendet kallas *Petuniastigens gruppboende* men upphandlas under namnet *Mörtnäs gruppboende*. Gruppboendet drivs av Attendo LSS AB. Avtalet tecknades 2014-08-01 och driften startade 2015-04-01. Avtalet med Attendo är likt de interna avtal som gäller för de kommunala verksamheterna. En skillnad är att när utvärdering skedde av upphandlingen för Mörtnäs gruppboende fick anbudsgivarna ange specifika åtaganden som poängsattes och utvärderades. Dessa åtaganden blev sedan en del av avtalet. Gällande Mörtnäs

⁶ Se nit 2.

gruppbostad tillkom i utvärderingen bland annat "egentid" med stödperson, 2 timmar per vecka. En semestervecka per år samt en utflykt per år genomförd tillsammans med andra gruppbostäder.

Utöver den ersättning som fastställs i kommunfullmäktige får privata vårdgivare en momskompensation, för Attendo ligger denna kompensation på 6 %. Inom avtalet med Attendo räknas även ersättningen upp med löneindex.

Övriga bostäder med särskild service för vuxna

Inom Värmdö kommun finns även 3 stycken servicebostäder som drivs i kommunal regi. Vård och omsorgsavdelningen driver *Hemmesta servicebostad* och IFO-stöd och service driver *20:ans servicebostad* och *Kullagården*, som har vissa platser för servicebostad.

Ersättning

Gruppbostäderna ersätts enligt en modell med fem stycken vårdnivåer där varje nivå är kopplad till en ekonomisk ersättning. Nivåer fastställs årligen i kommunfullmäktige. Syftet med modellen är att bedöma omfattning av det personalstöd som personer med bostad med särskild service för vuxna erhåller. Nivåerna tas fram genom en insatsmätning som genomförs av LSS-handläggare och består av en intervju med personal enligt en särskild manual. Manualen har tagits fram av FoU Södertörn⁷.

Metod

Uppföljningen har bestått av personalintervjuer och ledningsintervjuer. Genomgång har skett av styrdokument och uppgifter kring verksamheten, bland annat har ledningssystem, socialdokumentation och bemanning kontrollerats.

Uppföljningen har bestått av 4 stycken deluppföljningar. En deluppföljning har genomförts för den gruppbostad som drivs på entreprenad. För gruppbostäderna i kommunal regi har 3 deluppföljningar genomförts. Då en gruppchef även har ansvar för en servicebostad har denna inkluderats i uppföljningen. För varje enhet har en delrapports skrivits som sedan återkopplats till verksamheten.

I rapporterna har områden som kan utvecklas beskrivits, vid de tillfällen då avtalet inte bedömds uppfyllas har detta konkretiserats i ett separat dokument.

Resultat

Överlag uppfyller verksamheterna de kontrollerade områdena. Utifrån intervjuer

⁷ Forskning och utveckling Södertörn. Organisationen ägs gemensamt av Botkyrka, Gotland, Haninge, Huddinge, Nacka, Nynäshamn, Salem, Södertälje, Tyresö och Värmdö.

uppfattats stort brukarfokus och engagerad personal. Aktiviteter genomförs generellt enligt uppsatt nivå, dock kan detta utvecklas inom vissa gruppbestäder.

För den gruppbestad som drivs på entreprenad har inga stora brister framkommit och kommunen kommer inte begära in någon handlingsplan för något område. Förtydligande av några rutiner kommer dock begäras.

För de gruppbestäder som drivs i kommunal regi har vissa brister framkommit som utföraren fått svara på i form av en handlingsplan. Dessa har gällt ledningssystem, socialdokumentation, utbildning och handledning och i vissa fall också hanteringen av avvikelser. Nedan följer en närmare beskrivning över områden som ingått i uppföljningen.

Individuella aktiviteter

I uppföljningen har personal och ledning fått beskriva hur de arbetar med individuella aktiviteter för de enskilda. Behovet av aktiviteter ska utgå från den enskildes behov, vilket ska framgå i beställning och genomförande. I avtalet anges dock en aktivitet i vecka per brukare som ett riktmärke. Generellt beskrivs att detta uppfylls och att de enskilda på gruppbestäderna erhåller individuella aktiviteter. Möjligheten för individuella aktiviteter varierar i viss mån mellan de olika gruppbestäderna men generellt utförs detta.

Ledighet, rekreation och miljöombyte

De enskildes behov av ledighet, rekreation och miljöombyte ska tillgodoses på gruppbestäderna. Detta tillgodoses främst genom dagsutflykter, till exempel dagskryssningar. Möjlighet till längre miljöombyten som inkluderar övernattnings sker för enstaka brukare men resor som innebär mer än 1 natts övernattnings sker inte i verksamheterna. Behov av miljöombyte ska också utgå från den enskilda. I uppföljningen har framkommit att det för vissa brukare inte är önskvärt, då behovet av en fast struktur i en välkänd miljö är viktigare. I avtalet med Attendo inkluderas en veckas semester, detta har inte genomförts under året, skäl som angetts till detta är att brukarna på gruppbestaden inte haft relationen till varandra så att en sådan resa skulle vara möjlig. Gruppen beskrivs dock ha blivit tryggare med varandra en resa planeras för nästkommande år.

Mat och måltider

Brukarna är delaktiga i matsedelsplaneringen och tillsammans med personalen skriver de matsedeln. Tillagning av maten sker på gruppbestäderna och brukaren kan vara delaktig i det som är möjligt. De enskilda kan själv välja om de vill äta i sin lägenhet eller tillsammans vid en gemensam måltid. Personalen deltar vid måltiderna och har möjlighet att äta en måltid till subventionerat pris sk pedagogisk måltid. Vid en gruppbestad tillagade de boenden själva sina måltider med handledning av personal.

På servicebestaden erbjuds en gemensam fika på vardagkvällar. I övrigt sköter den

boende själv sin mathållning vilket kan ske med stöd av personal.

Alla gruppboendestäder har en egenkontroll av livsmedel. De flesta av personalen kan inte återge när de senast fick en utbildning inom livsmedelshygien eller förnyade kunskaper inom området mat och måltider. Personalens vet att de kan via HSL-teamet få kontakt med dietist om behov skulle uppkomma. Mörtån gruppboendestad har även möjlighet att kontakta företagets dietist.

Personal och kompetens

Alla verksamhetsansvariga chefer har högskoleutbildning och relevant erfarenhet.

Utbildning personal

I de befintliga avtalen finns ingen detaljreglering för vilken utbildning personal på gruppboendestäderna ska ha. Personal ska istället ha lämplig utbildning för verksamheten och aktuell målgrupp. Vid uppföljningen har inte de specifika gruppboendestädernas behov kunnat tydliggöras. En generell genomgång av personalens utbildning har skett istället. Tabellen nedan visar antal fastanställda i verksamheterna och hur många som har relevant utbildning. Med relevant utbildning syftas en genomförd utbildning som är lämplig för målgruppen t ex undersköterska. Utbildning i form av enstaka kurser har inte tagits med.

Verksamhet	Antal fast anställa	Antal med relevant utbildning
Mörtån	8	6
Rödhakev. 2 & 4 samt Skänkelv 5	25	13
Ösby Skolv. 1 & 3	22	9
Värmdö, Hemmesta samt Hemmesta servicebostad	14	7

Bemanning

Bemanningen består generellt av 1 till 2 personal på morgonen och 2 till 3 personal på kvällen. Under vardagarna finns oftast inte bemanning på dagtid då brukarna vanligtvis är på daglig verksamhet. Helgbemanningen består oftast av 2 till 3 personal. Undantaget för detta är gruppboendestäderna på Ösby Skolväg 1 och Ösby Skolväg 3 som har 4 personal på kvällen och ibland 5 personal på helgerna.

Utifrån intervjuerna i uppföljningen har inga direkta synpunkter uppkommit gällande bemanningen utan den beskrivs som tillräcklig för uppdraget. Vissa undantag har framkommit där möjligheten till aktiviteter till framförallt på helgen har beskrivits avhängt om det funnits tillräckligt med personal på kvällen. Inom verksamheten på Mörtån har behovet av högre personalkontinuitet påtalats då många av arbetspassen bestått av vikarier under kontrollerade veckor.

Vid jämförelse av bemanningen och de vårdnivåer brukarna har på gruppbofastäderna är bemanningen lägre än den bör. Detta med utgångspunkt från de definitioner som anges i underlaget för vårdnivåmätningen. Till exempel innebär vårdnivå 5 enligt definition att personen är i behov av ständigt stöd av minst en personal, där personalens insatser är ansefnliga och/eller består av ett omfattande motivationsarbete. Vid jämförelsen har detta vid uppföljningen tolkats som att brukaren alltid har en personal vid sin sida. I uppföljningen har framkommit olika uppfattningar mellan biståndsavdelningen och utförare om förväntad bemanning och dialog bör ske för att nå enighet om vilken personaltäthet som kan förväntas.

För att en uppfattning om hur bemanningen ser ut på gruppbofastäderna och hur de kan relateras till de fastställda vårdnivåerna har genomgång skett av personaltimmar per brukare och vecka. Uppgifterna har tagits fram genom att ett snitt för arbetad tid under två veckor. Dessa timmar har sedan delats med antal brukare. Det bör uppmärksammas personaltid som t.ex. går till administrativt arbete m.m. har inkluderas.

Verksamhet	Personaltimmar/ brukare/vecka	Snitt vårdnivå
Mörtnäs	34,7	3,7
Skänkelvägen 5	36,3	3,0
Rödhakevägen 4	33,5	3
Rödhakevägen 2	54	4
Värmdö gruppbofastad	30,4	3,4
Hemmesta gruppbofastad	37,9	3,4
Ösby skolväg 1	61,7	4,6
Ösby skolväg 3	65,8	5

Ledningssystem och kvalitetsarbete

Inom de kommunala verksamheterna saknas ett fullständigt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Inom den privata verksamheten finns ett upprättat ledningssystem. Egenkontroll har skett i verksamheterna. Hos den kommunala utföraren har även en brukarundersökning genomförts. Verksamheterna får ett bra resultat på denna undersökning. Svaren på undersökningen redovisas i delrapporterna.

Avvikelser och synpunkter

Inom de kommunala verksamheterna har totalt 26 avvikelser rapporterats under året, dock står två verksamheterna för merparten av avvikelserna.

Inom året har också 4 rapporter om missförhållande, inkommit varav en av dessa bedömdes inneburi ett missförhållande, dock inte av allvarlig karaktär. Två bedömdes inte ha inneburi ett missförhållande och en är vid tiden för uppföljningen fortfarande under utredning.

Inom den privata verksamheten har 39 avvikelser registrerats varav fem bedömdes vara av allvarigare karaktär. Ingen av dessa har dock bedömts innebära ett missförhållande. De kommunala verksamheterna har inga registrerade synpunkter, inom den privata verksamheten finns två registrerade synpunkter.

Inom den kommunala verksamheten bör arbete ske för att öka antalet rapporterade avvikelser för att på detta sätt kunna synliggöra eventuella brister och åtgärda dessa. Uppföljningen har också visat att hanteringen av avvikelser har brustit vid vissa gällande utredning av avvikelser.

Social dokumentation

Inom den kommunala verksamheten har framkommit brister gällande den sociala dokumentationen, bland annat behöver den enskildes delaktighet och målbeskrivningar utvecklas. Social journal förs fortlöpande i alla verksamheter förutom vid Värmdö gruppbostad. För verksamheten i Mörtlös finns vissa utvecklingsområden gällande den sociala dokumentationen, men håller generellt hög nivå.

Information som framkommit i övrigt

Vid uppföljningarna har information framkommit som inte direkt efterfrågats utifrån planen för de kontrollerade områdena. Dessa har i delrapporterna sammanställts i avslutande övrig rubrik. Generellt för alla verksamheter har hos personalen framkommit engagemang och vilja samt tydligt brukarfokus.

Mörtlös gruppbostad

I uppföljningen har framkommit att verksamheten tidigare har haft problem i personalgruppen. Detta beskrivs ha lett till att det varit svårt att få alla att arbeta i samma riktning. Vid tiden för uppföljningen har det skett byte av viss personal. Stämningen beskrivs nu som god och positiv och intervjuerna visar en positiv anda och ambition om att driva en kvalitativ verksamhet.

Kommunalt drivna verksamheter

I intervjuer med personal har framkommit behovet av en mer närvarande chef. I uppföljningen har också framkommit en upplevd oklar ansvarsfördelning mellan gruppchef och enhetschef, likväl att direktiv från ledningen inom avdelningen inte upplevs matcha behoven i verksamheten.

Under intervjuer har det också framkommit att samverkan med daglig verksamhet behöver förtydligas. Det finns skilda uppfattningar kring när en brukare ska vara på daglig verksamhet och vilka gränsdragningar som gäller mellan gruppbostad och daglig verksamhet. Det har påbörjats ett arbete mellan daglig verksamhet och boende LSS för att tydliggöra detta.

